Historicity Research Journal
Volume 1 | Issue 6 | Feb 2015 ISSN:- 2393-8900

Research Article

मंगळवेढा नगरपरिषदेचे शैक्षणिक विकासातील योगदान

अशोक माने

प्राध्यापक
इतिहास विभागप्रमुख , श्री संत दामाजी महाविद्यालय, मंगळवेढा.

***सारांश* :**

शिक्षण हे ज्ञानाचे उगम स्थान आहे. समाज परिवर्तनाचे एक प्रभावी माध्यम आहे. शालेय शिक्षण म्हणजे शिक्षण, साक्षरता म्हणजे शिक्षण असा सर्वसाधारण समज प्रचलित आहे. परंतू शिक्षणाची व्याप्ती इतकी मर्यादित नाही. शिक्षण अनेक माध्यमातून समाजातील प्रत्येक व्यक्ती घेत असतो. त्यातून औपचारीक व अनौपचारीक शिक्षण सुरु झाले. विविध कामासाठी तज्ञ व्यक्तीची गरज भासू लागली. त्यातूनच संख्यात्मक पध्दत अस्तित्वात आली.

***प्रस्तावना* :**

प्राचीन काळापासून आधुनिक काळापर्यंत शिक्षण वेळेनुसार बदलत गेले. बदलत्या परिस्थितीनुसार त्या त्या अनुषंगाने त्यात बदल होत गेले. मंगळवेढा नगरपरिषदेने देखील नगरपरिषद स्थापनेपासून शिक्षणासाठी वेगवेगळया सोई - सुविधा निर्माण केल्या व ज्ञानदान देण्याचे अविरहित पंरपरा चालू ठेवली. मंगळवेढा नगरपरिषदेने शिक्षणासाठी दिलेल्या योगदानाचा थोडक्यात आढावा या माझ्या शोधनिबंधातून मी सादर करत आहे.

उद्दिष्टये :-

१) नगरपरिषदेचे शिक्षणाविषयक योगदान स्पष्ट करणे.
२) नगरपरिषदेच्या स्थापनेपासून आजतागायत शिक्षण अधिकारी, सभापती, उपसभापती माहिती उपलब्ध करुन देणे.
३) भविष्यकालीन दृष्टीकोनातून नगरपालिकेचे शैक्षणिक महत्व विषद करणे.

मंगळवेढा नगरपरिषदेचे शैक्षणिक विकासातील योगदान :-

मंगळवेढामध्ये स्वातंत्र्यपूर्व काळात प्राथमिक स्वरुपाच्या सोई होत्या. इ.स. १९३६ मध्ये भारतात प्राथमिक शिक्षणाचा कायदा पास झाला. प्राथमिक शिक्षणांचे अधिकार मंगळवेढा स्कुल कमिटीकडे दिला गेला. भारताला स्वातंत्र्य मिळाल्यानंतर प्राथमिक शिक्षणांची जबाबदारी शासनावर पडली. त्यामुळे बॉम्बे प्रायमरी एज्युकेशन ॲक्ट १९४७ अन्वये प्राथमिक शिक्षण सक्तीचे व मोफत करण्यात येऊन ते डिस्ट्रीक्ट स्कुल बोर्डाकडे सोपविण्यात आले. मंगळवेढा मध्ये नगरपरिषदेची स्थापना १८७४ साली झाली व तेथून मंगळवेढा नगरपरिषदेने अंतर्गत विविध भागामध्ये प्राथमिक शाळेची सोय करण्यात आली.

१) शाळेचे नाव :- न. पा. कन्या शाळा नं. १, मंगळवेढा
शाळेची स्थापना :- १३ मार्च १८९६
शाळेची सदयस्थितीची विदयार्थी संख्या :- अ) मुले - ८४ ब) मुली - ६९ क) शिक्षक-१ ड)शिक्षीका- ३

२) शाळेचे नाव :- न. पा. मुलांची शाळा नं. २, मंगळवेढा
शाळेची स्थापना :- १९४०
शाळेची सदयस्थितीची विदयार्थी संख्या :- अ) मुले - ६३ ब) मुली -९३ क) शिक्षक-६ ड) शिक्षीका-१

३) शाळेचे नाव :- न. पा. मुले शाळा नं. ३, मंगळवेढा
शाळेची स्थापना :- १९६७
शाळेची सदयस्थितीची विदयार्थी संख्या :- अ) मुले - ५६ ब) मुली - ४५ क) शिक्षक - ४ ड) शिक्षीका-०

४) शाळेचे नाव :- कै. नानासाहेब नागणे प्रशाला, न. पा. मुला-मुलींची शाळा नं. ४, नागणेवाडी मंगळवेढा
शाळेची स्थापना :- १५ फेब्रुवारी १९६२
शाळेची सदयस्थितीची विदयार्थी संख्या :- अ) मुले - १६० ब) मुली - ९७ क) शिक्षक - ६ ड) शिक्षीका-१

५) शाळेचे नाव :- न. पा. मुलां-मुलींची शाळा नं. ५, मंगळवेढा
शाळेची स्थापना :- १९९५
शाळेची सदयस्थितीची विदयार्थी संख्या :- अ) मुले - ६९ ब) मुली - ८२ क) शिक्षक - ४ ड) शिक्षीका-०

६) शाळेचे नाव :- न. पा. कन्या शाळा नं. २, मंगळवेढा
शाळेची स्थापना :- १९७३
शाळेची सदयस्थितीची विदयार्थी संख्या :- अ) मुले - ५५ ब) मुली - ९६ क) शिक्षक - १ ड) शिक्षीका-४

७) शाळेचे नाव :- न. पा. मुलांची शाळा नं. १ मंगळवेढा
शाळेची स्थापना :- १८६४
शाळेची सदयस्थितीची विदयार्थी संख्या :- अ) मुले - ११४ ब) मुली - ७१ क) शिक्षक - ५ ड) शिक्षीका-१

८) शाळेचे नाव :- न. पा. उर्दू शाळा मंगळवेढा नं. ८
शाळेची स्थापना :- १८८४
शाळेची सदयस्थितीची विदयार्थी संख्या :- अ) मुले - ६५ ब) मुली - १०७ क) शिक्षक - ४ ड) शिक्षीका-३

अ.क्र.	प्रशासकीय अधिकारी	मुदत	सभापती / उपसभापती	मुदत
१)	श्री. एम.एन. शेख	११-१०-७४ ते २३-६-७६	श्री. दा. वि. सुरवसे श्री. ल.बा. चेळेकर	२-१-७६ ते ७-४-८७
२)	श्री. एस.पी. पाखरे	८-७-७६ ते २०-१०-७८	श्री. रा. ए. जगताप श्री. आ. भि. चोपडे	८-४-८७ ते ३-१-९५
३)	श्री. जी. के. कर्णेकर	८-५-७९ ते ७-६-८०	श्री. द. मा. यादव श्री. ए. श. काझी	४-१-९५ ते ८-९-९७
४)	श्री. गं. बा. घोडके	१६-६-८० ते १४-६-८२	श्री. सु.र. शहा श्री. म. गु. कांबळे	९-९-९७ ते ३१-३-२००३
५)	श्री. पी. ए. बडवे	१५-६-८२ ते २३-६-८५	प्रशासक	
६)	श्री. डी. बी. आसबे	२४-६-८५ ते २-९-८९	कु. अनुराधा खानविलकर	१-४-२००३ ते १३-७-२००३
७)	श्री. एस. एल. नागणे	३-९-८९ ते ३०-५-९५	श्री. कापरे एस. एस.	१४-७-२००३ ते ९-३-२००४
८)	श्री. एन. एन. जंगले	३०-५-९५ ते १९-७-९७	कु. अमिता दगडे	१०-३-२००४ ते ३१-३-२००५

९)	श्री. एस. एस. खंडागळे	१९-७-९७ ते ११-७-९९	श्री. सु. र. शहा श्री. एच. एच. बागवान	१-४-२००५ ते १७-२-२०१२
१०)	श्री. एस. ए. चाँदा	१९-७-९९ते २४-७-२००१	श्री. एच. एच. बागवान	१८-२-२०१२
११)	श्री. बी. ए. मिसाळ	२४-७-२००१ते१०-६-२००८		
१२)	श्री. एम. बी. मोरे	१०-६-२००८ते६-६-२०११		
१३)	श्री. अ. कों. कर्णेकर	६-६-२०१२ते ६-६-२०१३		
१४)	श्री. एम. एम. राऊत	७-६-२०१३		

मंगळवेढा नगरपरिषदेचे शैक्षणिक विकासातील योगदान :-

स्कॉलरशीप मधील विदयार्थी (सन २००७-२०१४)

अ.क्र.	वर्ष	यशवंत विदयार्थी
१)	२००७	१७
२)	२००८	१४
३)	२००९ - २०१०	६०
४)	२०११	३९
५)	२०१२	४९
६)	२०१३	३०
७)	२०१४	३४

नगरपालिका शिक्षण संस्थेतील विदयार्थी संख्या

अ.क्र.	वर्ष	विदयार्थी संख्या
१)	२००९ - २०१०	१६१६
२)	२०१० - २०११	१५५३
३)	२०११ - २०१२	१६३२
४)	२०१२ - २०१३	१४९७
५)	२०१३ - २०१४	१४४४
६)	२०१४ - २०१५	१४२९

सद्यस्थितीतील नगरपालिका शालेय संख्या

एकुण विदयार्थी संख्या	एकुण शिक्षक संख्या	मराठी माध्यम शाळा	ऊर्दू माध्यम शाळा	एकुण शाळांची संख्या
१४२९	४४	७	१	८

निष्कर्ष :-

शिक्षण व्यवस्थेला गतिमान करणे काळाची गरज आहे. बदलत्या परिस्थितीनुसार शिक्षणातील वेगवेगळे प्रभाव बदलणे ही महत्वाचे आहे. मंगळवेढा नगरपरिषदेची स्थापना झाल्यापासून नगरपरिषदेने शिक्षण व्यवस्थेमध्ये आमुलाग्र बदल केले आहेत. आज आठ नगरपालिका शालेयतून विदयादान कार्य अविरईत चालू आहे. सध्याच्या युगात जिथे इंग्रजी माध्यम शाळेचे पेव फुटले आहे. तिथे नगरपालिकेने शाळांनी चांगला आदर्श शिक्षण व्यवस्थेत राखला आहे.

संदर्भग्रंथ सूची :-

१) सोलापूर जिल्हा गॅझेटिअर, महाराष्ट्र शासन, १९८९
२) मंगळवेढा नगरपालिका शाळांचे दफ्तर, १९७० ते २०१२
३) सोलापूर जिल्हा माहिती अधिकारी पुस्तिका
४) कमिशनर ऑफीसमधील स्थानिक संस्थाचे अहवाल २०१२ पर्यंत
५) प्रत्यक्ष मुलाखत - शाळा नं १ ते ८ मंगळवेढा नगरपालिका शाळा

अशोक माने
प्राध्यापक इतिहास विभागप्रमुख , श्री संत दामाजी महाविद्यालय, मंगळवेढा.